

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-77>

УДК 338.488.2:640.43

АНАЛІЗ І ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

ANALYSIS AND DYNAMICS OF THE HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS DEVELOPMENT

Єрко Ірина Володимирівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>

Мельник Надія Вікторівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>

Демчук Ольга Андріївна

студентка,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5524-4633>

Ierko Iryna, Demchuk Olga

Lesya Ukrainka Volyn National University

Melnyk Nadia

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

У статті проаналізовано динаміку розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства Волинської області. Метою дослідження є аналіз та динаміка розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства Волинської області. Завдання дослідження полягають в аналізі підприємств тимчасового розміщування й організації харчування, кількості зайнятих працівників та реалізованої продукції (товарів, послуг). Досліджено кількість суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності з 2017 по 2021 роки, варто зазначити, що стабільні показники тримаються протягом усього досліджуваного періоду і свідчать про економічну активність в регіоні. Проаналізовано кількість зайнятих працівників суб'єктів господарювання. Сектор туризму та гостинності значно постраждав через обмеження пандемії COVID-19 та зменшення туристичного попиту, в результаті це призвело до звільнення персоналу та пошуку більш вигідних умов праці. Охарактеризовано аналіз кількості найманих працівників суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування». Війна призвела до негативних наслідків і змін у сфері послуг області, що в результаті вплинула на кількість найманих працівників через зниження туристичного потоку, закриття готелів і ресторанів. Зроблено аналіз обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств готельно-ресторанного господарства, що дозволяє визначити динаміку розвитку цієї сфери, вплив зовнішніх чинників (наприклад, туристичного попиту, економічних умов, карантинних обмежень, війни тощо) на галузь, а також визначити стабільність або зміну в економічній активності суб'єктів господарювання в цьому секторі. Встановлено, що найбільш інтенсивно розвивався готельно-ресторанний ринок у 2021 році, а найнищі показники спостерігаємо у 2017 році. На сьогоднішній день, готельно-ресторанне господарство Волинської області не зазнало суттєвого спаду, ба більше, у кризовий для України період 2020–2021 роки показники не тільки не спадали, а продовжували зростати.

Ключові слова: суб'єкти господарювання, підприємства готельно-ресторанного господарства, туристична індустрія, тимчасове розміщування, організація харчування.

The article highlights the issue of development dynamics of the hotel and restaurant business in the Volyn region. The purpose of the study is to reveal the hotel-restaurant enterprises' development rating in the Volyn region. The research focuses on the analysis of temporary accommodation of catering enterprises, the number of employed workers, and the products (goods, services) supplied or provided by them. The analysis mainly concerns

the number of business entities by type of economic activity from 2017 to 2021. The data obtained in the studied period demonstrate the preservation of stable indicators and testify to the business entities' economic activity in the region. The analysis of the number of employees in the field of the tourism and hospitality sector shows that it has been significantly affected by the restrictions of the COVID-19 pandemic and the reduction in tourism demand. This led to layoffs and the employees' search for more favorable working conditions. The study provides an analysis of the number of employees of business entities by type of economic activity, in particular, temporary food service establishments and their accommodation. The war led to negative consequences and changes in the service sector of the region. Naturally, it affected the number of employees in the sphere due to a decrease in the tourist flow and the closing of hotels and restaurants. The volume of products and service provisions of hotel and restaurant enterprises is also the subject of the research analysis. This helps to determine the dynamics of this sphere development, the impact of external factors (for example, tourist demand, economic conditions, quarantine restrictions, war, etc.) on the industry, and serves as a basis for identifying both the stability and changes in the economic activity of economic entities in this sector. The research findings indicate that the hotel and restaurant market developed most intensively in 2021. The lowest indicators were observed in 2017. Currently, the hotel and restaurant industry of the Volyn region has not experienced a significant decline. Moreover, in the crisis period for Ukraine in 2020–2021, the indicators continued to grow.

Keywords: business entities, hotel and restaurant enterprises, tourism industry, temporary accommodation, catering.

Постановка проблеми. Аналіз діяльності підприємств у сфері туризму є спеціалізованою системою знань, яка фокусується на вивченні змін і розвитку соціально-економічних явищ та процесів в галузі туризму. Ця система орієнтована на дослідження взаємозв'язків та взаємозумовленості цих явищ, а також аналіз зовнішнього та внутрішнього економічного механізму готельно-ресторанних підприємств.

Для проведення аналізу будь-якого підприємства необхідно розпочати з визначення теоретичних основ його функціонування. Аналіз дозволяє оцінити проблемні аспекти фінансово-господарської діяльності та визначити, наскільки обґрунтовані плановані завдання та чи враховані повністю резерви для підвищення ефективності функціонування готельно-ресторанного господарства. Цей підхід також дозволяє виявити невикористані можливості для підвищення результативності у господарюванні, такі як збільшення відвідуваності ресторанів та завантаження номерного фонду, зниження собівартості, покращення фінансових показників та стану суб'єктів у готельно-ресторанній галузі.

У зв'язку із викликами, які виникли в результаті повномасштабного вторгнення та пандемії COVID-19, готельно-ресторанна сфера Волинської області зазнала значних трансформацій. Даний аналіз має на меті висвітлити та проаналізувати ключові показники діяльності готельно-ресторанних закладів в умовах війни, щоб визначити низку можливостей цього стратегічного сектора економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом діяльності розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства займа-

лось чимало вітчизняних вчених, регіональний аспект дослідження (Волинська область) було висвітлено у працях: Ляшука М. М., Стешенко Л. І. та Савченко І. А., Гаталюк О., Матвійчук Л. Ю. та Лепкого М. І. та інш.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз та динаміка розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства Волинської області. Завдання дослідження полягають в аналізі підприємств тимчасового розміщування й організації харчування, кількості зайнятих працівників та реалізованої продукції (товарів, послуг).

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі даних з Головного управління статистики Волинської області, ми здійснили аналіз показників за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування» області за період 2017–2021 роки (рис. 1) [1].

Отже, згідно даних з рис. 1 можна стверджувати, що пік активної діяльності закладів готельно-ресторанного господарства області припадає на 2019 рік, а у 2018 році ми спостерігаємо найнижчу кількість суб'єктів у сфері тимчасового розміщування та харчування. Тобто за рік функціонування відбувся активний скачок показника майже на 100 закладів гостинності. З 2018 року відбувається незначне скорочення кількості цих суб'єктів, що може свідчити про зменшення інтересу до туристичної діяльності, зміну попиту на готельні послуги та харчування. Варто зазначити, що поширення інфекції COVID-19 у 2020 р. спричинило незначне зменшення кількості суб'єктів господарювання, який становив 1352 підприємств та фізичних осіб-підприємців. Цей зворотний тренд може бути резуль-

Рис. 1. Кількість суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування» [1]

татом введення карантинних обмежень, зниження туристичного попиту та загальних економічних труднощів, пов'язаних з пандемією. На початку повномасштабного вторгнення ситуація погіршувалась, через економічну нестабільність та зниження інвестицій з фінансуванням, але з покращенням економічної ситуації більшість закладів почали відновлювати свою діяльність і відкривати нові підприємства. Отже, варто зазначити, що стабільні показники тримаються протягом усього досліджуваного періоду і свідчать про економічну активність в регіоні.

Наступним не менш важливим показником у сфері послуг є кількість зайнятих працівників, які забезпечують безперебійну роботу закладів розміщування та харчування. В умовах війни деякі заклади зіштовхнулись із втратою працівників і зниженню робочої сили, що в результаті призвело до втрати кваліфікованого персоналу. Аналіз даного показника дозволить нам отримати уявлення про розвиток та потенціал сфери гостинності Волинської області (рис. 2), а також робити висновки щодо ефективності господарської діяльності в обраній галузі.

На початку повномасштабного вторгнення в Україну, Волинська область страждала на кадровий голод у лютому-березні через активний витік робочих кадрів закордон. Отже, за даними дослідження (рис. 2)

можемо спостерігати незначний скачок вгору протягом 2017–2019 рр., що свідчить про вигідні умови праці та можливості реалізації у даній сфері. Але найвищий показник зафіксовано у 2019 році, який зріс на 496 працівників порівняно з 2018 р. і може свідчити про продовження позитивних тенденцій у готельно-ресторанній галузі, на тлі загального зростання кількості закладів гостинності згідно даних з рис. 1, де станом на 2019 рік також зафіксовано найвищий показник суб'єктів господарювання у цій галузі. Разом з тим, з 2020 року спостерігаємо незначне скорочення кількості робочого персоналу на 730 працівників, що може бути пов'язане зі значущими викликами, такими як пандемія COVID-19. Сектор туризму та гостинності значно постраждав через обмеження та зменшення туристичного попиту, в результаті це призвело до звільнення персоналу та пошуку більш вигідних умов праці. Після 2020 року спостерігається незначне зниження працівників у 2021 р. і може вказувати на те, що галузь все ще відновлюється від впливу пандемії, але також може свідчити про збереження певного стабільного рівня працевлаштування.

На сьогоднішній день, в умовах економічної кризи, яка зумовлена повномасштабним вторгненням росії, ми можемо лише уявити глибокий вплив війни на економічний та соціальний ландшафт Волинської області.

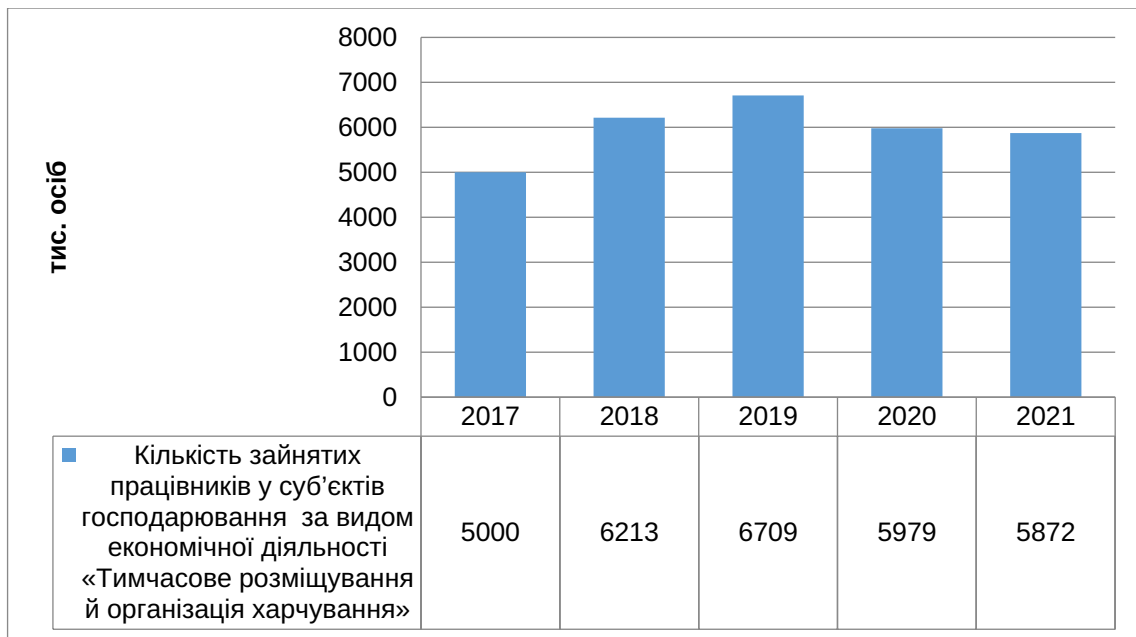

Рис. 2. Кількість зайнятих працівників у суб'єктах господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування» [1]

Це могло призвести до значних викликів для економічного розвитку, зниження інвестицій, втрат робочих місць та загального погіршення життя громадян, що відобразилося на показниках кількості зайнятих працівників у суб'єктах господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування».

Ще однією частиною аналізу є аналіз кількості найманих працівників у суб'єктах господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування» (рис. 3).

За розробленим графіком (рис. 3) можемо побачити динаміку кількості найманих працівників з 2017 по 2021 рр. що вказує на кількість найманих осіб на підприємствах, які спеціалізуються в готельному бізнесі та галузі харчування. Зміни в кількості найманих працівників можуть бути вказівником на різноманітні фактори, такі як зростання або спад туризму, розширення готельно-ресторанного бізнесу, вплив економічних факторів або кризові явища, які можуть впливати на споживчий попит і, відповідно, на необхідність працівників у даній галузі.

Отже, згідно рис. 3 можемо спостерігати поступове зростання кількості найманих працівників починаючи з 2017 по 2019 рік. Це свідчить про те, що у дані роки було створено найбільш комфортні та сприятливі умови для працівників сфери тимчасового

розміщування та організації харчування, збільшення зайнятості у сфері послуг, призвело до отримання більшої кількості замовлень або гостей в готелях, вони можуть розширювати свою діяльність і, відповідно, наймати більше працівників, також високий рівень найманих працівників впливає на активний розвиток нових бізнесів у сфері послуг. У 2020 році спостерігаємо зменшення чисельності найманих працівників на 720 осіб і свідчить про вплив пандемії COVID-19. Незначне зниження у 2021 році може вказувати на те, що галузь ще не повністю відновилась після впливу пандемії, а сьогодні основним каталізатором впливу на рівень найманості працівників виступає війна, яка під тиском подій призвела до серйозного зниження зайнятості на початку повномасштабного вторгнення. Війна призвела до негативних наслідків і змін у сфері послуг області, що в результаті вплинула на кількість найманих працівників через зниження туристичного потоку, закриття готелів і ресторанів та інших галузях послуг.

Наступним не менш важливим показником для дослідження ринку послуг Волинської області в умовах війни є обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) (рис. 4). Цей показник є ключовим для вимірювання обсягу економічної діяльності в сфері готельного бізнесу та ресторанного господарства. Аналіз змін в обсязі реалізованої продукції в галузі

Рис. 3. Кількість найманих працівників у суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування»

Джерело: на основі [1]

Рис. 4. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування»

Джерело: на основі [1]

"Тимчасове розміщування й організація харчування" дозволяє визначити динаміку розвитку цієї сфери, вплив зовнішніх чинників (наприклад, туристичного попиту, економічних умов, карантинних обмежень, війни тощо) на галузь, а також визначити стабільність або

зміну в економічній активності суб'єктів господарювання в цьому секторі.

Отже, згідно даних, найбільш інтенсивно розвивався готельно-ресторанний ринок у 2021 році (рис. 4). Однак важливо врахувати, що цей рік був адаптаційним періодом гло-

бальної пандемії COVID-19, яка значно вплинула на туристичну індустрію. Не зважаючи на санітарно-епідеміологічні обмеження, обсяг реалізованої продукції області значно зріс і становив 1414156,8 млн. грн. Це говорить про зростання потенціалу готельно-ресторанної сфери попри економічну кризу. Найнижчі показники зафіксовані у 2017 році і становили 535300 грн. вирученої за реалізовану продукцію (товарів, послуг). Реалізована продукція включає в себе всі види товарів і послуг, які надаються в рамках цієї галузі. В готельному бізнесі це може включати вартість реалізованих номерів, конференц-послуг. У ресторанній галузі це може відображати продаж страв, напоїв, кейтерингові послуги та інші пов'язані аспекти. Причиною зниження реалізованої продукції може бути спричинене різними факторами, які впливають на діяльність суб'єктів господарювання. Серед них: зменшення доходів населення або зміна в їхніх вподобаннях, які можуть спричинити зниження попиту на різні товари та послуги; збільшення витрат на виробництво, такі як зростання цін на сировину, паливо або працю, може знизити прибутковість підприємств і, в результаті, вплинути на реалізовану продукцію. У 2018-2019 рр.

спостерігався ріст обсягу реалізованої продукції порівняно з 2017 роком. Цей позитивний тренд може бути вказівником на покращення економічної активності та збільшення попиту на товари та послуги у суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування й організація харчування». Можливі причини цього росту включають збільшений споживчий попит, поліпшення економічної кон'юнктури, а також успішні стратегії маркетингу та управління.

Висновки. На сьогоднішній день, готельно-ресторанне господарство Волинської області не зазнало суттєвого спаду, ба більше, у кризовий для України період 2020–2021 рр. показники не тільки не спадали, а продовжували зростати. Втім війна внесла корективи у функціонування готельно-ресторанного бізнесу області, чим завдала збитків для сфери послуг станом на лютий-березень 2022 р. Зараз дуже важливо зберегти функціонування навіть під тиском подій, адже кожен керівник ресторану несе відповідальність за персонал, гостей та повноцінне функціонування ресторанної інфраструктури, плату податків і в цілому підтримку економічного становища держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/fin.html>

REFERENCES:

1. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti [Main Department of Statistics in the Volyn region]. Available at: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/fin.html> (in Ukrainian).